

GNU Pardus-Linux.Org eDergi

Microsoft ve Hakimiyetindeki Sömürü Sisteminde Piyasa

Kendi Çoklu Ortam Sunucunuzu Kurun: GNUMP3d

Özgür Yazılıma Göç Ediyoruz

Pardus'ta Django (Giriş)

Sam Spilsbury (Compiz Fusion)

Ender Ateşman (Hacettepe Üniversitesi)

GNU Pardus-Linux.Org eDergi

İçindekiler

Giriş Yazısı	3
Kendi Çoklu Ortam Sunucunuzu Kurun : GNUMP3d	4
Pardus'ta Django (Giriş)	8
Röportaj: Sam Spilsbury (Compiz Fusion)	13
Röportaj: Ender Ateşman (Hacettepe Üniversitesi)	18
Özgür Yazılıma Göç Ediyoruz	22
Microsoft ve Hakimiyetindeki Sömürü Sisteminde Piyasa	28
Haberler	30

Giriş Yazısı

Scribus, Gimp, OpenOffice.org gibi özgür yazılımlar kullanılarak tasarlanan PDF formatındaki elektronik dergilerimizin bu sayısı, domuz gribinden midir yoksa açılım paketlerinin etkisinden midir bilinmez, ilk defa bu kadar gecikti.

Ülkemizin son dönemlerde yaşadığı travmaları düşündükçe, özgür yazılım felsefesinin ne kadar önemli olduğunu ve bunun her alanda kullanılması gerektiği çok daha iyi anlaşılır hale geldi.

Gizli tanıklar gizli planlar...

Her konuda açılım açılım ama herşeyi gizli kapaklı olması...

Domuz gribi aşısı, anlaşılmayan ihaleler, alımlar ve içerik...

Meşhur dava, darbeci başı paşalardan ifade alınması, paşaların serbest bırakılması ve çete üyelerinin kodesde tutulması...

Analar ağlamasın söylemleri, Afganistan'a asker yollamak...

Ermenistan yakınlaşması, Azerbaycan uzaklaşması...

Faşist İzmir..

Tarikatları soruşturan savcıya 26 yıl hapis istemi...

Daha da sayılabilecek birçok kepezelik milletin kafasını karıştırdı. Hiç kimsenin hiçbir şey göremeden, bilemeden olaylara bakması herkesi hasta etti.

Son damlada Tokat'ta yedi genç insanın ölümü, anaların göz yaşları...

Artık ülkemde kim yapıyor, neden yapıyor, niçin yapıyor belli değil, her şey gizli kapaklı.

Yakında "Sistem bir hata algıladı, kapatılacak." yazısı çıkacak gibi.

Oysa demokratik hukuk devleti özgür yazılım gibi olmalı. Herşey açık her şey düzenli ve herkesin bilgisi olan planlama ile yapılmalı.

Eğer böyle yapılırsa sistemin tehlikeye düşmesi çok zor olur. Herkes katılabilir, herkes düşüncesi ile doğru yolda katkıda bulunabilirdi.

Yeni sayımızın özgür dünyaya katkıda bulunmasını ve,

Ülkeminde özgür düşünce ve özgürlüklerle barış içinde yaşanmasını dilerim.

Nihad Karslı

Kendi Çoklu Ortam Sunucunuzu Kurun: Gnump3d

Kendi Çoklu Ortam Sunucunuzu Kurun : GNUMP3d

GNUMP3d, Perl yazılım geliştirme dili ile yazılmış; MP3, OGG vorbis, AVI gibi çoklu ortam dosyalarını İnternet üzerinden yayınlamak için kullanılabilir, küçük olduğu kadar kararlı ve güvenli olan, ayrıca çalışmak için belli bir işletim sistemi-ne ihtiyaç duymayan, özgür yazılım ailesinden bir sunucu uygulamasıdır.

GNUMP3d sunucusunu kurmak oldukça basittir. Pardus'un resmi depolarında bulunmayan GNUMP3d'nin kaynak kodları, [0] adresinden indirilebilir ve derlenerek kurulabilir. Bu işlemi kısaca şu adımlarla gerçekleştirebiliriz:

- 1- **"Makefile"** içindeki "MANDIR = /usr/local/man/man1" ifadesini, "MANDIR = /usr/share/man/man1" olarak değiştirin ve kaydedin.
- 2- Yönetici yetkileriyle "make install" komutunu verin.

Öte yandan Pardus harici bir dağıtım kullanıyorsanız, kullandığınız dağıtımın paket yöneticisinde GNUMP3d'nin olup olmadığını denetlemenizde fayda var. Örneğin; ArchLinux kullanıcıları, komut satırından "pacman -S gnump3d" komutu vererek, kurulumu kolayca gerçekleştirebilirler.

Yükleme işleminin ardından gerekenler, sadece çoklu ortam dosyaları ile dolu bir dizin ve gerekirse ayar dosyasında yapılması gereken küçük değişiklikler.

GNUMP3d'nin Yapılandırılması

GNUMP3d'nin yapılandırma ayarları, genelde /etc/gnump3d dizini

altında bulunan gnump3d.conf dosyasında saklanır. Ancak, ev dizininde oluşturulacak bir .gnump3drc dosyası, /etc/gnump3d dizini altında bulunan yapılandırma dosyasının yok sayılmasına ve kendisinin yapılandırma dosyası olarak kullanılmasını sağlayacaktır. Bu durumun şöyle bir getirisi vardır: Ev dizininde bulunan yapılandırma dosyası, sadece ev dizininin sahibi olan kullanıcıya hitap edecek ve GNUMP3d'nin diğer kullanıcılar için işleyişini değiştirmeyecektir.

GNUMP3d'nin yapılandırma ayarlarını inceleyelim:

root değişkeni, çoklu ortam dosyalarının bulunduğu dizini işaret eder. Eğer işaret edilen dizin mevcut değilse, GNUMP3d sunucusu çalışmayı reddeder. Örneğin:

```
root = /home/guDa/sarkilar
```

port değişkeni, sunucunun yayın yapacağı port numarasını işaret eder. İşaret edilen numaranın, başka bir uygulama tarafından kullanılmıyor olması oldukça önemlidir. Örneğin:

```
port = 8888
```

user değişkeni, sunucunun hangi kullanıcının haklarını kullanacağını belirler. Eğer dinleyicilere sadece çoklu ortam dosyalarını okuma izni verilmek isteniyorsa, kullanıcı olarak nobody kullanılması tavsiye edilmektedir.

```
user = nobody
```

[0] <http://www.gnu.org/software/gnump3d/download.html>

Kendi Çoklu Ortam Sunucunuzu Kurun: Gnump3d

allowed_clients *değişkeni*, sunucuya bağlanabilecek istemcileri işaret eder ve verilen IP adreslerinin dışında, kimse-nin bağlanmasına müsaade edilmez. Örneğin:

```
allowed_clients = all           #herkes bağlanabilir
allowed_clients = none        #hiç kimse bağlanamaz
allowed_clients = 192.168.2.5  #sadece verilen IP adresi
                               bağlanabilir
allowed_clients = 192.168.2.5;192.168.2.6 #sadece verilen IP adresleri
                               bağlanabilir.
allowed_clients = 192.168.2.x  #aynı yerel ağı kullanan herkes
                               bağlanabilir.
```

denied_clients *değişkeni*, **allowed_clients** *değişkeninin* aksine, bağlanması engellenmek istenen istemcileri ayarlamak için kullanılır ve IP adresi geçen istemcilerin sunucuya bağlanmasına izin verilmez. Bu konuda **allowed_clients** için verilen örneklerdeki dizilim aynen geçerlidir :

```
allowed_clients = 192.168.2.x;
denied_clients = 192.168.2.7;           #bu sayede aynı yerel ağı
kullananlara izin vermişken, aynı ağdaki 192.168.2.7 IP numarasına sahip
istemcinin bağlanmasını engellemiş olduk.
```

always_stream *değişkeni*, istemcinin bir çoklu ortam dosyasını okuması için dosyanın tamamının indirilip indirilmeyeceğini belirlemede kullanılır. Eğer bu *değişken* 1 olarak ayarlanırsa, istemci tarafından çoklu ortam dosyasına tıklanıldığı anda dosya oynatılmaya başlanacaktır. Öte yandan 0 olarak ayarlanırsa, istemci tarafından dosyanın tamamının indirilmesi beklenmektedir.

```
always_stream = 1    #tıklandığı anda oynatmaya başla
always_stream = 0    #dosya indikten sonra oynat
```

binding_host *değişkeni*, sunucunun birden çok ağ arayüzünün olduğu durumlarda, hangi arayüzün kullanılacağını belirlemede kullanılmaktadır. Örneğin:

```
binding_host = 192.168.2.2
```

hostname *değişkeni*, sunucu bir alan adı üzerinden yayın yapıyorsa, dosya adreslerinin, o adrese göre düzenlenmesi için kullanılır. Bu *değişken* ayrıca, sunucu birden fazla DNS adı taşıyorsa etkilidir.

```
hostname = gnump3d.pardus-linux.org
```

logfile *değişkeni*, sunucu kayıtlarının tutulacağı dosyayı işaret eder.

```
logfile = /var/log/gnump3d/access.log
```

theme *değişkeni*, sunucu arayüzüne bağlanıldığında, gösterilecek temanın belirlenmesinde kullanılır.

```
theme = Tabular
```

theme_directory *değişkeni* ise, theme *değişkeninde* belirlenen temaların hangi dizinde bulunduğunu işaret eder.

```
theme_directory = /usr/share/gnump3d/
```

Kendi Çoklu Ortam Sunucunuzu Kurun: GnumP3d

new_days değişkeni, sunucuya yeni bir dosya eklendiğinde, kaç gün "yeni" olarak gösterileceğini belirler. Örneğin 5 olarak belirlenirse, yeni eklenen bir dosya 5 gün boyunca yeni olarak işaretlenecektir.

```
new_days = 5
```

song_format değişkeni, şarkı adlarının nasıl gösterileceğini ayarlamak için kullanılır. Bu değişken, içinde şarkının bulunduğu müzik albümünün adı olarak \$ALBUM, şarkı adı olarak \$SONGNAME, şarkıcı olarak \$ARTIST kullanılabilir.

```
song_format = $ARTIST - $SONGNAME ($ALBUM)
```

file_types değişkeni, dosya türlerinin ne olduğunu belirten dosyayı işaret eder.

```
file_types = /etc/gnumP3d/file.types
```

Yapılandırma dosyasında geçen önemli değişkenler bu kadardır denilebilir. Dahasını merak ederseniz, /etc/gnumP3d/gnumP3d.conf adresindeki yapılandırma dosyasını veya [1] adresini inceleyebilirsiniz.

Dosya Türlerinin Belirlenmesi

Yayınlanacak dosya türleri, file_types değişkeni ile belirlenmiş dosya içinde yazılmıştır. Bu dosyaya, yeni dosya türleri şu şekilde eklenir:

```
uzantı = tür
```

Burada, uzantı yerine *ogg*, *mp3*, *mp4* gibi dosya uzantıları gelirken, tür yerine ses için *audio*, görüntü için *video* ve çalma listesi için de *playlist* gelir. GnumP3d'nin ön tanımlı dosya türlerinin belirlendiği dosyası, /etc/gnumP3d/file.types adresinde bulunabilir ve düzenlenebilir.

GnumP3d'nin Çalıştırılması

```
guDa@baDibere ~ $ sudo gnumP3d
GNUMP3d v3.0 by Steve Kemp
http://www.gnumP3d.org/

GNUMP3d is free software, covered by the GNU General Public License,
and you are welcome to change it and/or distribute copies of it under
certain conditions.

For full details please visit the COPYING URL given below:

Copying details:
http://localhost:8888/COPYING

GNUMP3d now serving upon:
http://localhost:8888/

GNUMP3d website:
http://www.gnumP3d.org/

Indexing your music collection, this may take some time.

(Run with '--fast' if you do not wish this to occur at startup).

Indexing complete.
```

[1] <http://www.gnu.org/software/gnumP3d/config.html>

Kendi Çoklu Ortam Sunucunuzu Kurun: Gnump3d

Gnump3d sunucusu, eğer `root` değişkenini yapılandırma dosyası kullanıcıya göre ayarlanmışsa, basit bir şekilde komut satırında yönetici yetkileriyle "gnump3d" yazarak çalıştırılabilir. Bu yazımızda ayarlamış olduğumuz biçimde şarkılarımızı, `/home/guDa/sarkilar` dizini altında topladık. Sunucudan yayınlacağımız şarkılar "**Drunksouls**" grubunun, "**On verra plus tard...**" adlı albümünden. Eğer ücretsiz ve yasal müzik indirmek isterseniz, Hüseyin Sarıgül'ün Jamendo.com ile yaptığı röportajı okumanızı tavsiye ederiz.

Bir önceki sayfadaki resimden de görüldüğü üzere, sunucumuz çalışıyor ve `http://localhost:8888` adresi üzerinden yayın yapıyor. Hemen özgür İnternet tarayıcılarından Mozilla Firefox ile bu adrese gidelim :

Eğer başka bilgisayardan sunucunuza bağlanmak isterseniz, `http://sunucunun_ip_adresi:8888` adresi üzerinden bağlanmanız gerekiyor. Eğer bir güvenlik duvarı ardındaysanız, gerekli port yönlendirmelerini yapmak zorundasınız.

Gnump3d CLI İpuçları

Gnump3d, "CLI" yani komut satırı arayüzü, kullanıcıya bir-

takım kolaylıklar sağlayacak parametreler alabilmektedir.

`--background parametresi`, sunucunun arkaplanda çalışmasını sağlar.

`--config parametresi`, öntanımlı olarak `/etc/gnump3d/gnump3d.conf` dosyası olarak belirlenen yapılandırma dosyasının yerine, başka bir yapılandırma dosyası kullanılmasını sağlar. Örneğin:

```
gnump3d --config /home/guDa/sarkilar/config.conf
```

`--fast parametresi`, normalde şarkıları önce indeksleyip sonra yayınlanması biçiminde işlem yapan Gnump3d'nin, indeksleme işlemini yapmamasını sağlar.

`--root parametresi`, yapılandırma dosyasında belirlenen şarkı dizininin yok sayılıp, istenen bir dizindeki şarkıların yayınlanmasını sağlar. Örneğin:

```
gnump3d --root /home/guDa/Jamendo/
```

`--port parametresi`, sunucunun hangi port üzerinden yayın yapacağını ayarlar ve yapılandırma dosyasındaki ayarı yok sayar. Örneğin:

```
gnump3d --port 8889
```

Basit, hızlı ve güvenli bir çoklu ortam sunucusu olarak kurabileceğiniz Gnump3d'nin tanıtımını burada bitirirken, özgür yazılımlar dilerim. Bu arada Jamendo.com röportajını mutlaka okuyun. ;)

Erdem Artan
baDibere@gmail.com

Pardus'ta Django (Giriş)

Pardus'ta Django

Bu yazıyı okuyan birçok kişi, artık Django adını duymuş olmalı. Yine de biraz Django'dan bahsetmek yararlı olacaktır. Web tabanlı bir uygulama yazarken, uygulama yazmadan önce, birçok sıkıcı kod yazmanız gerekir. Başta yazmakta zorlanmasanız da, sonraları aynı şeyleri yazmaktan sıkılırsınız. Bunun için işinizi kolaylaştıran, daha önceden yazılmış kodlar gerekir. Örneğin; bir uygulama yazıyorsunuz ve uygulamanın içinde karekök almanız gerekiyor. Her uygulamada yeni bir fonksiyon yazacağınıza, -bunu daha önce birisi yazmıştır- "math" modülünden "sqrt()" fonksiyonunu çağırarak bu işi kolayca yaparsınız. Django da, Python'la web tabanlı uygulama geliştirirken, işlerinizi kolaylaştıran bir framework'tür.

Django'nun işimizi nasıl kolaylaştırdığını görmek için; o olmadan, Python'la nasıl web uygulaması geliştirilir ona bakalım. Python'la web uygulaması geliştirmenin en kısa yolu, CGI standartını kullanmaktır. Şöyle yapabiliriz; HTML çıktısı veren bir Python betiği yazarız, bir web sunucusuna .cgi uzatılı kaydederiz.

```
#!/usr/bin/env python
```

```
import MySQLdb
```

```
print"Content-Type: text/html\n"
print"<html><head><title>Books</title></head>"
print"<body>"
print"<h1>Books</h1>"
print"<ul>"
```

```
connection = MySQLdb.connect(user='me', passwd='letmein', db='my_db')
cursor = connection.cursor()
cursor.execute("SELECT name FROM books ORDER BY pub_date DESC LIMIT 10")

for row in cursor.fetchall():
    print "<li>%s</li>" % row[0]

print "</ul>"
print "</body></html>"

connection.close()
```

Bu yöntem kolay olsa da, birkaç sorun var. Şunları düşünün:

#Uygulamanızın birkaç parçası, aynı veritabanına bağlanması gerektiğinde ne oluyor?

#Geliştirici, "Content-Type" satırını yazma ve veritabanı bağlantısını kapatma konusunda endişelenmeli mi?

#Bu kod, ayrı veritabanı ve şifrelerle, birkaç ortamda yeniden kullanıldığında ne oluyor?

#Python kodlama konusunda deneyimsiz bir Web tasarımcısı, sayfayı yeniden düzenlemek istediğinde ne oluyor?

Web framework ile çalışmanın farklarını görmek için, uygulamamızı Django'yla yazalım. Uygulamayı, dört Python dosyasına ayıracağız.

Pardus'ta Django (Giriş)

```
# models.py (veritabanı tabloları)

from django.db import models

class Book(models.Model):
    name = models.CharField(max_length=50)
    pub_date = models.DateField()

# views.py (iş mantığı)

from django.shortcuts import render_to_response
from models import Book

def latest_books(request):
    book_list = Book.objects.order_by('-pub_date')[:10]
    return render_to_response('latest_books.html', {'book_list': book_list})

# urls.py (URL konfigürasyonu)

from django.conf.urls.defaults import *
import views

urlpatterns = patterns('',
    (r'^latest/$', views.latest_books),
)

# latest_books.html (şablon)

<html><head><title>Books</title></head>
<body>
<h1>Books</h1>
<ul>
{% for book in book_list %}
<li>{{ book.name }}</li>
```

```
{% endfor %}
</ul>
</body></html>
```

Dosyaların ne olduklarına bakalım:

models.py: Bir Python sınıfı tarafından gösterilen veritabanı tablolarının bir açıklamasını içerir. Tekrarlayan SQL komutları yazmak yerine, kolay Python kodlarıyla veritabanında kayıt oluşturabilir, kaydı güncelleyebilir ve silebilirsiniz.

views.py: Sayfanın iş mantığını içerir.

urls.py: Hangi görünümün, verilen URL şablonu için kullanıldığını belirtir.

latest_books.html: Sayfanın tasarımını açıklayan HTML şablonudur.

Daha fazla kodla uğraşmadan önce, Django'nun tarihine bakalım. Django; ABD, Kansas Lawrence'ta bir Web geliştirme takımı tarafından yazılan uygulamalardan gelişti. Python'la uygulama yazmaya başlayan Web geliştiricileri Adrian Holovaty ve Simon Willison tarafından 2003'te tamamlandı. Sürekli güncellenen bir haber ajansı için geliştirilmişti. 2005'te Jacob Kaplan-Moss'u arasına alan takım tarafından framework, açık kaynak kodlu yazılım olarak yayınlandı. Framework'e bir jazz gitaristin adı verildi: Django Reinhardt. Hali hazırda Django, binlerce kullanıcısı olan, güzel oluşturulmuş bir açık kaynak projesidir. Hala, geliştiricilerden iki tanesi - Adrian ve Jacob, framework'un gelişmesi için çalışıyorlar.

Pardus'ta Django (Giriş)

Şimdi isterseniz Django'yu Pardus'a kurarak nasıl bir şey olduğuna bir bakın.

Django'yu, <http://www.djangoproject.com/download/> adresinden kolayca indirebilirsiniz. Pardus kullandığımız için ve Pardus'un depolarında bulunduğu için, ben paket yöneticisinden kuracağım. İsterseniz Paket Yöneticisinden Django diye aratarak bulup kurabilirsiniz. Konsoldan kurmak isterseniz "F12"ye basarak, Yakuake'yi çalıştıralım. "sudo pisi it Django" komutunu verelim ve Django kurulsun. Django kurulduktan sonra şöyle bir çıktı almalısınız:

```
Paket(ler)in toplam boyu: 1.47 MB
İndiriliyor 1 / 1
Django paketi pardus-2009 deposunda bulundu.
Django-1.0.3-19-4.pisi (1.5 MB)100% 68.97 KB/s [00:00:00] [tamamlandı]
Kuruluyor 1 / 1
Django-1.0.3-19-4.pisi [önbellekte]
Django paketi 1.0.3 sürümü 19 yayımı 4 inşası kuruluyor.
Django dosyaları arşivden çıkartılıyor.
Django paketi yapılandırılıyor
Django yapılandırıldı.
Django kuruldu.
```

Bu çıktıyı görüyorsanız, Django sisteme düzgün bir şekilde kurulmuş demektir. Ancak siz daha yeni bir sürüm isteyebilirsiniz. O zaman Django'nun sitesinden indirip, aşağıdaki komutları vererek, Django'yu sisteme kurabilirsiniz:

```
tar xzvf Django-1.1.1.tar.gz # Django'nun indirdiğiniz sürümü
cd Django-1.1.1
sudo python setup.py install
```

Sonunda, Django'yu sistemimize kurduğumuza göre, bir test projesi geliştirebiliriz. /usr/lib/bin/python2.6 dizinine girin. Ben Python'un 2.6 sürümünü kullandığımdan bu dizinin altına giriyorum. Ancak siz, başka bir sürüm kullanıyorsanız, o sürümün klasörüne girmelisiniz. Bu klasörün altında "site-packages" klasörüne girin. Kurduğunuz Python modülleri, bu klasör altındadır. Bu klasör altında, "django" klasörünü görmüş olmalısınız. "django" klasörü altında, bin klasörüne girin ve django-admin.py'yi kopyalayın. Ev dizini altında, herhangi bir isimde bir klasör oluşturun. Ev dizininin yolu /home/kullanıcı adınız biçiminde olmalı. Ben "test" adlı bir dizin oluşturdum. "test" klasörünün altına django-admin.py dosyasını yapıştırdım. Komut sistemiyle klasörün içine girin. Komut sistemine root girişi yaptığınızda ev dizininde olmalı. "cd test" komutu vererek dizine girebilirsiniz. "django-admin.py startproject django_test" komutunu verin. "django_test" adlı projemiz oluşturuldu. "django_test" klasörü altında dört yeni dosya oluştu. Bunlardan bahsedeyim biraz:

__init__.py : Python'da, bu dizinin, bir Python paketi olarak değerlendirilmesini söyler.

manage.py : Veri tabanına bilgi eklenir ve sunucu çalıştırılır.

settings.py : Ayarlar dosyası.

urls.py : Url tanımlamaları

Biraz ayarları düzenlememiz gerekiyor. "settings.py" dosyasını açalım. Veritabanı ayarlarını, şu biçimde yapacağız:

```
DATABASE_ENGINE = 'sqlite3'
DATABASE_NAME = 'django_test.db'
```

Pardus'ta Django (Giriş)

Eğer yeni başlıyorsanız, veritabanı için Sqlite kullanmanızı öneririm. Başka bir dil kullanmak istiyorsanız, onu yazmalısınız. Sqlite için, diğer ayarları yapmaya gerek yok. Dosyanın en altında, kullanılacak uygulamaların listesi var. Admin uygulamasını ekleyin. Şu biçimde olacak:

```
INSTALLED_APPS = (
    'django.contrib.auth',
    django.contrib.contenttypes',
    'django.contrib.sessions',
    'django.contrib.sites',
    'django.contrib.admin',
)
```

"settings.py" dosyasıyla şimdilik, işimiz yok. "urls.py" dosyasını açalım. Şu kodları görmüş olmalısınız:

```
from django.conf.urls.defaults import *

# Uncomment the next two lines to enable the admin:

# from django.contrib import admin

# admin.autodiscover()

urlpatterns = patterns('',

    # Example:

    # (r'^django_test/', include('django_test.foo.urls')),
```

```
# Uncomment the admin/doc line below and add 'django.contrib.admindocs'
# to INSTALLED_APPS to enable admin documentation:

# (r'^admin/doc/', include('django.contrib.admindocs.urls')),

# Uncomment the next line to enable the admin:

# (r'^admin/(.*)', admin.site.root),

)
```

Bazı kodların başındaki "#" işaretlerini kaldırcağız. Bu biçimde olmalı:

```
from django.conf.urls.defaults import *

# Uncomment the next two lines to enable the admin:

from django.contrib import admin

admin.autodiscover()

urlpatterns = patterns('',

    # Example:

    # (r'^django_test/', include('django_test.foo.urls')),

    # Uncomment the admin/doc line below and add 'django.contrib.admindocs'
    # to INSTALLED_APPS to enable admin documentation:
```

Pardus'ta Django (Giriş)

```
# (r'^admin/doc/', include('django.contrib.admindocs.urls')),  
  
# Uncomment the next line to enable the admin:  
  
(r'^admin/(.*)', admin.site.root),  
)
```

"urls.py" 'yi de düzenlediğimize göre komut satırına dönelim. "python manage.py syncdb" komutunu vererek, "settings.py" 'deki verileri veritabanına yüklüyoruz. Hata almadıysak, Django'yu test edebiliriz. "python manage.py runserver" komutunu vererek sunucumuzu çalıştıralım. Hangi açık kaynak kodlu tarayıcı kullanıyorsanız açın ve adresini yazın. "**It's worked**" yazısını görüyorsanız, Django doğru biçimde çalışıyor demektir.

Onur Tuna

Kaynaklar:

<http://www.djangoproject.com>
<http://www.djangobook.com>
<http://www.djangoturkiye.com>

django

Röportaj: Sam Spilsbury (Compiz Fusion)

Ad: Sam [smspillaz] Spilsbury, 18 yaşında

Görev: Genel geliştirici, şu anki çekirdek kodunun C++'a geçirilmesinde; çoğu plug-in ve gerekli kodun, çekirdeğe yerleştirilmesinde görev alıyor.

Kullandığı Sistem: Normalde Compiz-0.9 (deneysel geliştirme sürümü), özel oluşturulmuş Xserver ve KDE ile Fedora 11, özgürlükten nefret eden NVIDIA sürücüsü ve Cairo-Dock.

Öncelikle kendinizi kısaca tanıtabilir misiniz ?

Ben Sam Spilsbury ya da "smspillaz". Takma adım, bir Avustralya geleneğinden geliyor. Compiz'le çalışmaya ilk defa, birkaç yıl önce, Intel dizüstü bilgisayarımda, XGL SUSE Linux 10.1 ile başladım. Kurar kurmaz, bilgisayarımın bu yeni keşfettiğim gücüne hayran kaldım ve kısa bir süre sonra topluluğun göze çarpan bir üyesi oldum. 2006 yılından beri toplulukla yakın ilişkiler içerisindeyim.

Açık kaynak ve GNU/Linux ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

Kubuntu kullanmaya 2006 yılında başladım. Bir arkadaşımın önerisi üzerine KNOPPIX'i denerken, Kubuntu'yu fark etmiştim. Ancak Kubuntu, istediklerimi tam olarak gerçekleştirme-

di; yine de hevesimi yitirmedim ve SUSE Linux kullanmaya başladım. Başta açık kaynağın ve Linux'un bir özgürlük olduğunu anlamam uzun sürdü, ancak daha sonra kendi kodlarımı derleyip, geliştirme sürümlerini de takip etmeye başlayınca bunun önemini kavradım. 2007 yılından beri bu hareketin güçlü savunucularından biriyim. Bence bu olgu önemli. Çünkü; marketteki gücünü, onların bilgisayarlarıyla ve bilgileriyle neler yapabileceğini kontrol etmek için kullanabilen kişi ve şirketlerden, insanların korunması gerekir. Şu an görüyorum ki açık kaynak yazılımlar, günümüzün teknoloji dünyasında çok büyük bir yere sahip. Ancak esas düşüncem: açık kaynak yazılımların sınırlarını zorlayıp, teknolojiyi Microsoft'un veya Apple'ın çıkarlarının aksine ilerleteceği yönünde.

Compiz'in felsefesi nedir?

Wikipedia'dan Compiz :

Compiz, kolay ve kullanması eğlenceli bir pencere ortamıdır. Grafik donanımın kullanımına izin vererek, etkileyici efektlerin, akıl almaz bir hız ve rakipsiz bir kullanılabilirlikle çalışmasını sağlar.

Compiz, tanım olarak basit bir pencere yöneticisidir aslında. Ancak Composite ve OpenGL eklentileri ve grafik hızlandırıcı yardımıyla, Compiz'i tüm pencerelerin OpenGL ile çizildiği bir ortam haline getirir. Bu da bize küp ve sallanan efektler gibi bir çok değişik şey yapma imkanı verir.

Bana göre Compiz'i bu kadar başarılı yapan şey, gerçekten çok esnek olan eklenti sistemi. Bizim eklenti sistemimiz, her

Röportaj: Sam Spilsbury (Compiz Fusion)

eklentinin ekrana yeni bir şey çizmesine ve pencerelerin ekrana nasıl çizileceğini değiştirmesine imkan tanır. Bu sayede geliştiriciler, yeni projelerle ya da yamalarla uğraşmak zorunda kalmazlar. Yeni efektlerin ve fonksiyonların çoğu aslında yeni birer eklentiden ibarettir.

Sizler de, haberiniz olmasa bile şu anda Compiz kullanıyor olabilirsiniz. Örneğin; Compiz, 7.10 sürümünden itibaren Ubuntu dağıtımlarında, desteklenen donanımlar olduğu takdirde öntanımlı olarak çalışır ya da çalışmaya hazır halde gelir. Çünkü Compiz; GNOME ve KDE gibi masaüstü ortamlarıyla tümleşik çalışacak şekilde ve transparan olarak tasarlandı.

Compiz Fusion'a, yeterince katkı ve geliştirme çabası olduğuna inanıyor musunuz?

Aralık ayında, projenin hiç bir yere ilerlemediğine ve "öldüğüne" dair konuşmalar vardı. Bunun nedeni; geliştiricilerin ve güçlü bir liderin eksikliğiyle, zaman yetersizliğiydi. Novell'de Compiz projesini başlatan kişi olan David Reveman, uzak masaüstü deneyimini geliştirme amaçlı bir proje olan NOMAD'ta da görev almaya başladı; böylece Compiz'e ayıracak zamanı kalmadı. Bunun üzerine Michael Meeks, konferanslar serisi düzenleyerek, David de dahil tüm geliştiricileri toplayıp, projenin geleceği hakkında tartışmamızı sağladı. Üçüncü buluşmada liderlik üzerine bir şeyler yapılmasına karar verdik ve Danny Baumann, Dennis Kasprzyk, Guillaume Seguin ve Kristian Lyngstol'dan oluşan bir liderlik komitesi kurduk. Bu komite, ana projenin kararlarının verilmesinden sorumlu olarak çalışıyor.

Katılım konusuna gelirsek, şu an için katkı sağlayabilecek geliştiricilerin sayısı önemli ölçüde azalıyor. Bunun esas nedeni ise çoğumuzun hayatının çok yoğun olması. Örneğin; Dennis şu anda mezuniyet raporunu yazıyor, ben 12. sınıfta okuyorum ve üniversiteye gidebilmek için büyük çaba harcamam gerekiyor; Kristian ise çok vakit alan yorucu bir işe başladı. Yani eskiden olduğu kadar çok vaktimiz yok. Bu yüzden, her zaman yeni geliştiricilere açtık, onlar bizim için paha biçilmez birer kaynak.

Compiz Fusion'ın popülaritesi gün geçtikçe artıyor. Bunun nedeni nedir?

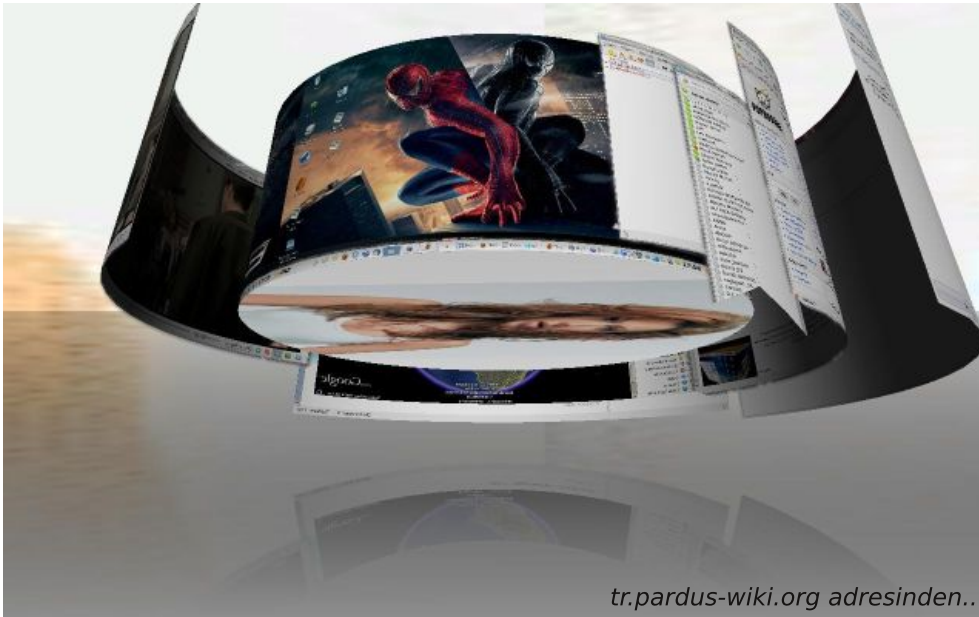
Bence Compiz, açık kaynak camiasının "poster" konumunda. Galiba Linux'a yeni geçen insanlara, "Evet, yapabiliriz !" me-

Röportaj: Sam Spilsbury (Compiz Fusion)

sajını vermek istiyoruz.

Sizce Compiz'in özellikleri bir masaüstü kullanıcısı için yeterli mi?

Birkaç sene önce, bu soruya "Hayır" diye cevap verirdim. Ancak bana göre şu anda insanların %95'i için kullanılabilir durumda. Pencere yönetimi konusunda Compiz'in hala eksikleri var, ancak bunların çoğu küçük eksikler. Compiz'deki problemlerin büyük çoğunluğu, bizim temelimizi oluşturan yığından (grafik sürücüler ve X.org) kaynaklanan sorunlar ve bizim bu konular üstünde, herhangi bir kontrolümüz veya kontrol etme imkanımız yok. Ancak Compiz, NVIDIA ve açık kaynaklı sürücülerin yeniden yazılmasında ve geliştirilmesinde büyük bir etken olmaya başladı. Örneğin; kerneldeki DRI2/GEM ve X.org gibi güncellemeler sonrasında, Compiz çalışır-

tr.pardus-wiki.org adresinden...

ken, başka OpenGL uygulamalarının da çalıştırılmaması sorununu hallettik -ki bu uzun süredir devam eden bir sorundu. Eski dizüstüme Fedora 11 kurduğumda, Intel grafik sürücülerinin ve DRI2 nin otomatik olarak kurulmuş olması beni çok şaşırttı ve gerçekten büyük bir gelişme.

Son olarak, sorunuzu cevaplayacak olursam: Evet, bence Compiz bir masaüstü kullanıcısı için yeterli..

Compiz'in gelecekle ilgili planları nelerdir?

Bizce Compiz, Linux ekosistemine gayet iyi uyum sağladı ve bizim gelecek planlarımız da bunu yansıtacak. Biz, Compiz'i, diğer pencere yöneticilerinin kullanabileceği bir çeşit kütüphane haline getirmek istiyoruz. Bu yüzden Compiz eklentilerinin çoğunun; Kwin4, Xfwm, Metacity gibi diğer projelerle uyumlu olması için çaba sarfediyoruz.

Compiz projesinde bir geliştirici olmak hayatınızda neler değiştirdi?

Hayat benim için gayet olağan devam ediyor. Yalnızca, Compiz'i kurcalamak ve geliştirmek benim için, oyun oynamanın yerini aldı. :P

Bence Compiz için çalışmak, beni daha sosyal bir insan yaptı ve günlük yaşamda benim kendime olan güvenimi arttırdı. Bunun yanında, projeyi geliştirirken takım çalışması yeteneklerimin de gelişmesini sağladı.

Röportaj: Sam Spilsbury (Compiz Fusion)

Compiz'in, Linux kullanıcıları için dezavantaja sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Eğer düşünüyorsanız, bunu açıklar mısınız bize?

Compiz'in izlemiş olduğu yolda, birtakım kusurların olduğunu düşünüyorum. Örneğin; 'hack away at the code without a plan' gelişim sürecimiz, kullanıcılar açısından bir çok açıklara neden olmaktadır. Biz bu açıkları düzeltmekle ilgilenirken, gerçekten harika olan yeni özellikleri de takip etmekteyiz.

Compiz'deki en önemli kusurlardan bir tanesi de yapılandırılabilir olmasıdır. Eğer CompizConfig Ayar Yöneticisini açarsanız, 40'ın üstünde varsayılan eklentiye ve her bir eklentinin ortalama 15 tane seçeneğe sahip olduğunu, yani toplamda, yaklaşık olarak 600 tane seçenek olduğunu görebilirsiniz. Bu, ilk kullanıcı için gerçekten bunaltıcı bir durum. Basit Compiz Config Ayar Yöneticisi gibi bazı araçlar sağlamayı denedik, ancak bu durum, sadece birkaç seçenek yapılandırması için uygun oldu. Compiz'in varsayılan eklentilerindeki birçok özelliği ile işlevsellik ve kullanılabilirlik arasında mükemmel dengeye ulaşmak gerçekten zor.

Şimdi size birkaç özel soru sormak istiyorum. Hangi Linux dağıtımını size en uygunu? Neden?

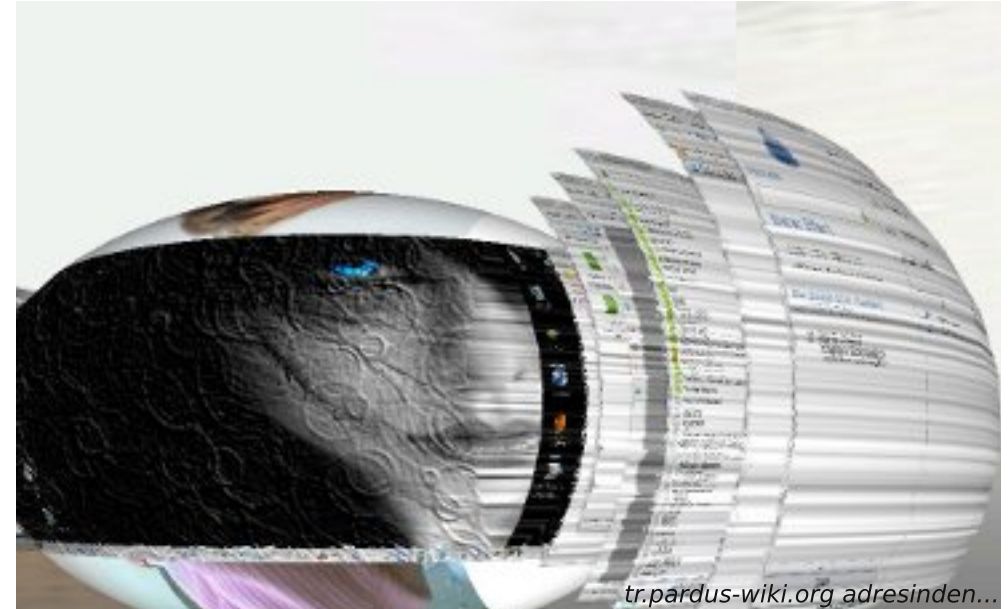
Şahsen ben, Fedora Linux kullanıyorum. Bir süre önce openSUSE kullanmaktaydım. Bunun nedeniyse; YaST aracıyla ve harika GNOME ve KDE ortamıyla nakledilmiş olmasıydı. Ancak uzun bir süre openSUSE yayımlanmadı. Bu yüzden Kernel Mod Ayarları, PackageKit, DRI2 vs. gibi harika şeyleri

takip etmedi. Böylece bu dağıtım, benim ihtiyaçlarımdan uzak kaldı.

Aynı zamanda Fedora Linux, gitmeye hazır olan güç kullanıcıları için de uygun olan bir dağıtımdır. Her şey, son versiyonu ile nakledilmektedir ve ben, asla herhangi bir sorunla karşılaşmadım.

Gelecek planlarınız nelerdir?

Bilgisayar biliminde ve üniversitede, iletişim'de double degree çalışmayı planlıyorum. Novell, RedHat ya da Canonical'da, PR ya da geliştirici olarak çalışmayı düşünebilirim.

tr.pardus-wiki.org adresinden...

Röportaj: Sam Spilsbury (Compiz Fusion)

Kimi daha çok beğeniyorsunuz? Linus Torvalds ya da Richard Stallman?

"Kod siyasetten daha önemlidir" tutumundan dolayı, Linus Torvalds'ı beğeniyorum. GNU'ya katkılarından ve GPL'yi getirdiğinden dolayı, Richard Stallman'a da saygı duyuyorum. Fakat tutumu, benim zevklerim için biraz sert. Kodun özgür olması gerektiğini düşünüyorum, ancak kodun özgür olmasını çok büyük sorun etmemeliyiz. Daha iyi olan özgür kod yazar. =)

Aşk evliliği ve özgürlük hakkında ne düşünüyorsunuz?

Hiç bu tür bir ilişkide bulunmadım. Bence, eğer hepimiz iyi bir ilerleme kaydederek, dünya daha güzel bir yer olacaktır. Fakat bu yalnızca benim idealizimim. Ben, evliliğimi, hiçbir zaman iyi bir deneyimimin olmadığı kilisede yapma eğilim-deyim. 'Medeni Birlik' düşüncesini beğeniyorum; çünkü sevgi karmaşık bir kavram ve esnek olmaya ihtiyacı var. Özgürlük, bir insanın hayatındaki en önemli parçadır.

Teşekkür Ediyorum. İyi Günler.

Röportajı Gerçekleştiren

Hüseyin Sarıgül
gimpuzmani@gmail.com

Üniversitede Açık Kaynak

Hacettepe Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Ender Ateşman'la, açık kaynak kodlu yazılımlar ve sosyal bilimlerdeki önemi ile ilgili konuştuk. Sorularımızı içtenlikle cevaplayan Ateşman, ayrıca bu konudaki çalışmalarıyla ilgili bizleri bilgilendirdi.

Öncelikle açık kaynak kodlu yazılımlar kullanıyor ve öneriyorsunuz. Bilgisayara ilginiz nereden geliyor? Neden sizin alanınızda bu kadar önemli bir yeri var?

Bilgisayarla nasıl başladım? Bilgisayarla ilişkim nasıl kuruldu? Türkiye'de kurulmadı. Ben liseden mezun olduktan sonra, bir iki üniversite değiştirdim. Liseden sonra, yedi yıl başka üniversiteleri denedim. Ondan sonra geldim, burada Alman Dili ve Edebiyatı'nı bitirdim. Yedi yıl geçmişti tabii, farklı deneyimlerim oldu.

Üniversiteden mezun olduktan sonra Belçika'ya gittim. Türkiye'de -o gün burada kalmış olsaydım- herhalde o tarihlerde bilgisayarın yüzünü göremezdim. Belçika'ya gidince, tabii Belçika'da küçük bir üniversitedeydim, bu üniversitenin bilgisayarı vardı. PC değildi tabii, henüz PC yoktu. Büyük sunucu ve terminalleri olan 15-20 tane vardı yeşil renkli. Onlarla çalışmaya başladım. Orada doktora çalışması yaparken başladı, bu teknik alana yatkın olmam, bilgisayarları sevmem.

Çünkü bilgisayar muazzam bir alet; yani işlerimizi kolaylaştıran, bir kişinin bir yılda yaptığını çok daha kısa sürede yapan bir alet. Dil çalışmalarımızda da buna ihtiyaç var. Daha önceden de oradayken, o tarihlerde Oxford bir düşünce geliştirmiş: İngilizce gazeteleri, dergileri, 1985 yılı civarında veritabanına atmış; onun üzerinde dil araştırmaları yapıyorlar

ve o tarihlerde bile ben, "Türkçede niye böyle bir şey yapılmasın?", diye düşünerek bu işe girdim. Tabii Türkçe üzerinde çalışmak için önce, Türkçe kaynaklar ve belgeler lazım. Oxford, Türkçe belgeleri de taramış. Örneğin Yaban romanı; Yaban romanının elektronik sürümünü ben oradan almıştım. Üniversite, kendi bilimsel araştırmamda kullanacağım diye, Oxford'tan onu satın aldı benim için. Böylece benim elimde Türkçe bir veritabanı oluştu. Ama bir sürü yanlış vardı. Hiç kontrol etmemişler. Ondan sonra pek çok kaynak vardı dergilerden, gazetelerden alınmış; bir tane de roman.

Şimdi Türkçe ile ilgili ayrı şeyler yapmak lazım. O dönemde Türkçe karakterler sorun çıkarıyordu. Ekranda çıkmıyor; ek-

Üniversitede Açık Kaynak

randa çıksa yazıcıdan alamıyorsun. Bu tip sorunlar vardı. Türkçe karakterleri farklı göstermek gerekiyordu. Mesela, "ş" için "sj" yazmak gerekiyordu. Bütün bunları göz önüne alırsak, metinlerde ölçüm yapabilmek için, sözcük uzunluğu, cümle uzunluğu, sıfatların oranı vs. pek çok etmen vardır... Sözcük sayımı yapabilmek için, sözcüğün ne olduğunu tanımlamak gerekiyordu.

İşte böyle başladık orada. Daha sonra doktora tezime ilişkili oldu. Birkaç tane ders aldım bilgisayar bölümünden. Tabii bilgisayar bilimi ile dilbilimi arasında ilişki var. Bilgisayar dillerinin de kendi semantik, sözdizimi kuralları var. Ama en çok metinlerde sayılabilen özellikler, yani bir taraftan da matematik kodu var. Türkçede ünlü uyumu var diyoruz; ama ünlü uyumunun matematiksel olarak ifadesi nasıl olabilir ya da metinlerdeki sözcük zenginliği nasıl ölçülebilir? Bir yazarın, diğerine göre daha zengin sözcük kullandığı söylendiği zaman, bunun kanıtlanması gerekir. Bu dilbilimi araştırmalarını doğrudan bilgisayar bilimiyle ilişkilendirmekle ilgilidir.

Yazılım falan geliştirdik; bir sözcük zenginliği ölçmek bile sorun oluşturuyordu. Ondan sonra tezimi bilgisayarda yazmaya karar verdim. Ama bu arada, 8086 mikroişlemcilerle PC'ye geçilmeye başlandı. Bana da üniversitede bir tane PC verdiler. O PC'de çalışmaya başladım. 8086, yanılmıyorsa 640KB RAM'ı vardı.

Türkçe baskı yapamıyoruz. Nasıl yapacaksın?! Yazıcılar Türkçe bilmiyorlar ki. Bu sefer yazıcı dili öğrenmek zorunda kaldım. Yazıcı dilinde ayrı sürücü yazdım ve Türkçe karakterleri de koydum. Bu sayede benim tezin bilgisayarla çıktısını aldık.

O gün bu gündür, bilgisayarlarla iç içeyim. Artık hiç bilgisayarsız bir şey yapamaz hale geldim. Tüm hayatım bilgisayar. Yazmayı bile unuttum. Başlangıçta öyle oldu yani. 90 yılında, orada doktorayı bitirdim. Burada işe başladım, Alman Dili ve Edebiyatı'nda. Tabii insanlar, bilgisayar filan duymuşlar da, görmemişler. Kimsede bilgisayar yok; hala daktilolarla çalışıyorlar. O tarihlerde benim bölüm başkanım, sosyal bilimler enstitüsünde müdür oldu. O'na, bir sürü öğrencinin verilerinin nasıl tutulacağını sordum. O zaman dille ilgili çalışmalar yaparken veritabanı öğrenmiştim. Çünkü her şeyi kaydetmek lazım. O zaman dBase vardı. Clipper diye bir derleyicisi vardı. dBase'yi derleyip, yazılım olarak sunabiliyordun. Bunlar aslında bana, bilimsel araştırmalardan daha keyifli ve değerli geliyordu. O nedenle pek çok zaman harcadım. Oturup makale yazmak yerine, bunlarla uğraştım. İki tane bilgisayar alınmasını sağladım; buradaki insanlar verileri girsin; bir şeyler yapalım diye. Program yazdım. Bütün enstitüdeki öğrencilerin bilgileri, verileri girildi. O programlar 1991'den 2000'e kadar kullanıldı. 2000'de ben, Sosyal Bilimler Enstitüsü müdür yardımcısı olunca 2001'de tekrar sistemleri yenilemeye başladık. O tarihe kadar enstitü onları kullandı ve olağanüstü memnundular. Çünkü her şeyin çıktısını alıyorlar, kaydını tutuyorlardı. Ama burada da bilgisayarın yerleşmesi sorunu var. İkinci sorun da, sosyal bilimler bilgisayara uzak. Sosyal bilimlerde bilgisayar nasıl kullanılmalı? Bilgisayar aslında, dünya çapında yeni yeni gelişmekte olan bir araç. Sosyal bilimlerle birleştirmek biraz çaba gerektiriyor. Henüz İnternet falan yok, genel ağ yok. Sadece e-mailler henüz başlamış ya da evden modemle çevirip, zor zahmet bağlanıyorsun; o da sürekli kopuyor. Sosyal bilimlerin, özellikle dil çalışmalarının, bilgisayarla birleştirilmesi gerekir diye düşündüm. Hala böyle düşünüyorum. Maalesef, kendi alanım için söylüyorum, Türk-

Üniversitede Açık Kaynak

çenin araştırma yapmaya uygun bir veritabanı yok. Türkiye için korkunç bir eksik.

Bakın, İngilizlerin 80'lerde, hatta 70'lerde yaptıkları şeyleri, Amerika, Rusya'ya karşı, çok daha önce yapmış. Adamlar oturmuşlar, makineyle çeviri yapacağız diye; Rusçadan İngilizceye çeviri yapacaklar. Ruslar nasıl düşünüyor, neler yapıyor? Tüm bunları öğrenebilmek amaç. O kadar Rusça bilen adamları da yok. "Ne yapalım? Program yazalım.", demişler. Programı yazamadılar; ama dil ve çeviri konusunda çok şey öğrenmemizi sağladılar. O tarihten bugüne yapılan başka çalışmalar da var. Her türlü veritabanı var. Türkiye'de, 2010 yılında, böyle bir veritabanı yok. Ben, iki defa "Sosyal Bilimler ve İnternet" konulu oturum düzenledim. Bizim İnternet'e çok daha bilgi sunmamız ve paylaşım yapmamız gerekiyor.

Bilgisayarla bu kadar ilgili birisiniz. Açık kaynak yazılımları neden tercih ediyorsunuz? Açık kaynak kodlu yazılımlar neden sizin için önemli?

Neden açık kaynak? Açık kaynağı destekleyip desteklemek, bütünüyle dünya görüşüyle ilintili. Açık kaynak kod düşüncesinin altında yatan görüş, bilginin paylaşılmasıyla ilgilidir. Özellikle akademisyenler olarak bizde, ürettiğimiz makaleler ya da kitaplar, genellikle akademik çevreyle sınırlı kalıyor. Hatta belki yazarından başka kimse okumuyor diyebilirim. Paylaşılması gerekiyor ki, düşünsel olarak ilerleme sağlayabilelim. İnsanlara ulaşması gerekir ki insanlar onları kullansın; yeni şeyler düşünsünler, geliştirsünler; farklı bir yerlere ulaşalım. Bu açılarından bakıldığında doğru olduğu kadar, ekonomi açısından da bakıldığında doğru. Biz araştır-

malarımızı yaparken, bu ülkenin bize sunduğu olanakları kullanıyoruz. Bu halkın parasını kullanıyoruz. Bu ürünlerden ilk yararlanması gereken halktır. Paranın halka geri dönmesi gerekir. Bilgi gibi, bilgiyi üretecek araçların da öyle olması gerekiyor. Özellikle bilgisayar yazılımlarının, fiyat olarak son derece abartıldığını düşünmekteyim. Adam -Bill Gates- durduğu yerden, her saniye 1.5\$ kazanıyor. Yani bu haksızlık. Hem gelişmekte olan ülkeler için haksızlık, hem de dünyanın büyük bölümü için haksızlık. Ben, yazılımları, üretim araçları olarak görüyorum. Ben o amaçla kullanıyorum. Benim için başka bir şey değil. Araştırmak için kullanıyorum. Bilgi üretmek için kullanıyorum.

Hukuki anlamda ve global olarak bilginin tekelleşmesine karşı, bilginin demokratikleşmesi ve yaygınlaşması gerekir. Mutlaka, bunu sağlayacak araçların, hatta bilgisayarın kendisinin de, internet bağlantısının da, bağlantı ücretlerinin de, hızların da makul olması gerekiyor. Bu, bence, demokrasinin temel bileşenlerinden biri gibi. Eşitlik diyorsak, burada bilgisayar kullanımında da insanlar eşit olmalı. Bu, herkesi, eşit yararlansın diye zorunlu eğitime gönderip; bilgisayar için de aynı imkanları sağlamak gibi düşünülmelidir. Daha eşit, daha adaletli bir dünya isteyen bir kişinin, mutlaka açık kaynak kodlu yazılımların yanında yer alması gerektiğini düşünüyorum. Hele, bu tekelleşmeye boyun eğmemek adına, bağımsızlığı korumak adına, bağımsız ve özgür düşünceyi korumak adına, mümkün olduğunca açık kaynak yazılımların çoğaltılması gerektiğini düşünüyorum.

Üniversitede Açık Kaynak

Özgür yazılımla nasıl tanıştınız?

Zaman içinde bazı şeylere, bazı yazılımlara ihtiyaç duyunca ve onu satın alamayacağını anlayınca, ya korsan yazılım arayacaksın ya da özgür yazılım alternatifleri arayacaksın. Bir de, dünya görüşüyle özgür yazılım düşüncesi çakışınca, bunun çok önemli bir şey olduğunun farkına varılıyor. Gerçekten düşüncede özgürlük ve demokratikleşmeyi sağlayacak, eşitliği sağlayacak çok önemli bir araç. O zaman da böyle bir şeyi duyunca, ilk duyduğum andan itibaren, bu yazılımların yaygınlaşması için, elimizden geleni yapmaya başladık.

Şimdiye kadar mümkün olduğunca kullanıyorum. Ama çalışmakta olduğumuz alan mütercim tercümanlık olduğu için, çok büyük firmalarla çalışıyoruz. Dolayısıyla kullandıkları yazılımlar, ticari yazılımlar hem de ucuz olmayan yazılımlar. Bunun alternatifi yok, yapmak isteyenler var aslında ancak kullanım alanı dar ve fazla kullanıma olmayacağından ve ayrıca ticari firmalar ticari yazılımlar istediklerinden gelişmeleri oldukça zor. Onun için tamamen özgür yazılıma geçmemiz biraz zor. Ben "özgür yazılımı" deyişini "açık kaynağa" göre daha çok benimsiyorum. Özgürce kullanılabilen, katkıda bulunulabilen... pdf çizim yazılımları, OpenOffice, Thunderbird, Firefox, çizim yazılımları, veritabanları... web tasarımı için Drupal, MySQL.

Linux'a, Microsoft'tan kurtulmak için geçtim. Hem burada, yazılım geliştirme imkanım daha fazla oldu. Önce C, daha sonra C++ ile çalıştım. Linux'taki derleyiciler ücretsiz, genelde Linux ile birlikte geliyor. Linux'un performansı bu konuda çok daha yüksek. Benim de, çok büyük verilerle çalışmam

gerekiyor. Mesela, bir metin dediğin, 4 milyon kelimedenden oluşuyor, frekans taraması yapmak filan. Bunları, Linux'ta çok daha performanslı yapılabiliyorsun. Bu amaçla, ilk olarak Red-Hat yükledim. Esas Linux'u 2000 yılında enstitüde çalışırken tanıdım, çok sık olarak kullandım.

Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde de Linux kullandık. Bu karar çok önemliydi. Oracle'ı tercih edenler yıllık 50.000 dolar boş yere para ödüyorlar. Üstelik kapasitesi de sınırlı. Aynı kapasitede, aynı işi yapabilecek açık kaynak yazılımlar var. Php ile yazılımı geliştirdik. 2009'a kadar o yazılımlar kullanıldı. Enstitüdeyken bir tek Adobe Writer'a para verdim. Başka hiçbir yazılıma para ödemedik. Donanım için para ödüyorsunuz. Ama açık kaynak kodlu yazılım kullanarak, önemli bir tasarruf yaptığımıza inanıyorum.

Yeni sistem de, yine PostgreSQL ve Java ile geliştirildi. Genelleyince, ülke olarak da, üniversite olarak da tasarruf edebiliriz. Yazılımımızı paylaştık aynı zamanda. Her enstitü ve her birim, ayrı ayrı yazılım geliştirmek zorunda kalmadı. Açık kaynak kodlu yazılım olarak da, bilgisayar destekli çeviri araçlarının, açık kaynak kodlu olarak geliştirilmesi için daha fazla katkıda bulunulabilir. Yine Wiki temelli bazı şeyler yapılabilir. Ben yapıyorum. Önümüzdeki dönem terminoloji çalışması yapacağız; orada öğrencilere çok şey öğreteceğiz. Ben, öğrencilerimi Wiki mantığı ve yazılımı ile tanıştıyorum. Böylece yapılan çalışmaların geçici olmaması, kalıcı olması sağlanıyor. Önümüzdeki dönem, öğrencilerle birlikte sözlük çalışmaları yapacağız ve onları sayfalarımızdan yayınlayacağız. Böylece çok önem verdiğimiz bir şeyi de gerçekleştirmiş olacağız: İnternette yalnızca kullanıcı değil, üretici olarak yer almak....

Özgür Yazılıma Göç Ediyoruz

Özgür Yazılıma Göç Ediyoruz

Giriş

Birçok insan eski alışkanlıklarını terk edemediği için kendine güzel tatlar ve özgürlükler sunacak yeniliklerle tanışmıyor. Bu, aslında kişinin, kendini öğrendiği ve işini gördüğü tek bilgi ile sınırlamasıdır; hem de imkânların içinde yüzdüğü halde! Karşılaştığımız bu duruma öğrenilmiş sınırlılık diyebiliriz. Hem nasıl aklımıza Pavlov'un deneyleri[1] ve de fanusun üzerindeki sahte cama zıplayıp özgürlük arayan pireler gelmesin ki!

Birkaç Örnek

Basit bir örnek ile açıklarsak eğer ifade etmek istediklerimizi; Q klavye ve F klavye örneğini verebiliriz. Bilindiği gibi daktiloyu icat eden kişi[2] son derece hassas ve bozulmaya uygun bu aletin harf/tuş dizilimini öyle bir yapmıştır ki, insanlar hızlıca yazı yazmasın ve daktilo daha uzun ömürlü olsun. Ancak insanoğlu bugün Q klavye ile 10 parmak ve hızlıca yazabildiği gibi; gelişen teknoloji ile hem daktiloların, hem klavyelerin, hem de her türlü harf dizilimi içeren düzenin kalitesini arttırmış, uzun süre dayanır halde üretmeyi başarmıştır. Bilindiği gibi F klavyedeki[3] harflerin dizilimi ise Türkçede sözcükler içinde en çok kullanılan harflere göre şekillendirilmiş olup dilimize ve ellerimize en uygun klavyedir. Ancak insanlar yıllar boyu Q klavyeye alıştığından ve neredeyse tüm dükkânlarda bu klavye satıldığından Q klavye kullanmak herkese kolay gelir. Kullanması kolay ve verimli olan F klavyeyi

öğrenmek insanlara adeta zulümdür. Bu durum ise kişinin bellediği alışkanlıklarıyla kendini sınırlamasından kaynaklanır.

Bilgisayarlar üzerine yansımalarına gelirse...

İşlerimizi her şekilde kolaylaştıran yazılımlar söz konusu olduğunda da mesele aynıdır; var olan seçenekler tek bir eşitliğe indirgenir. Bu eşitlik "Bilgisayar eşittir Windows" şeklinde özetlenebilir.

Kullanıcılar arasında bilgisayarların sadece Microsoft Windows işletim sistemleriyle çalışacağı eşitliğini yaratmak için Microsoft'un bir hayli fazla para ve zaman harcadığını söylemek doğru olacaktır. Ancak bu eşitlik; Microsoft Windows işletim sistemlerinin güvenilir, verimli ve özgür olduğu anlamına gelmez. Hem nerede görülmüştür ki para ile özgürlük satın alındığı. Gerçi dünya üzerinde Microsoft ve diğer ücretli üçüncü parti yazılımları, korsan kullananların sayısı kayıtlı ve yasal kullananların sayısını neredeyse ikiye üçe katlamıştır. Belirli çoğunluk, ücretini vererek yazılım satın almadığı için yazılımların kaynaklarının kapalı olması dolaylı olarak korsan kullanıma da yol açmaktadır.[4]

[1]Pavlov: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Pavlov>

[2]Q klavyenin patenti 1874'te Christopher Latham Sholes tarafından alınmıştır. http://tr.wikipedia.org/wiki/Q_klavye

[3]F klavyenin mucidi ise daktilo öğretmeni İhsan Yener'dir: http://tr.wikipedia.org/wiki/F_klavye

[4]Warez: http://tr.wikipedia.org/wiki/Korsanc%C4%B1%C4%B1k#Warez_dosya_bi.C3.A7imleri

Özgür Yazılıma Göç Ediyoruz

Oysa bugün birçok Özgür Yazılım[5] Projesi ile GNU[6]/Linux[7] dağıtımları bağışlar ve kullanıcı destekleriyle yaşamını sürdürmektedir. Özgür yazılım hareketi yazılımların ücretli olarak satılmasına karşı değildir; bu konu yanlış anlaşılmasın. Karşı olunan nokta kaynak kodun kapalı olması ve yeniden paylaşımındaki yasal engellemelerdir ki; bu durum kullanıcının özgür ve geliştirilebilir tercihlerini de sınırlar.

“Göç”ten önceki sorunlar

“Bilgisayar eşittir Windows” eşitliğinin çok değil, az biraz dışına çıkmak isteyen meraklı kullanıcının aklına şu soruların gelmesi muhtemeldir; "Ofis programlarını kullanabilecek miyim?", "MSN var mı?", "Burada Internet Explorer yok, ne ile bağlanacağım İnternet'e?", "Winamp da yok!", "CD'ye nasıl yazacağım ?", "Nero da nerede?", "Kamera ile görüşebilecek miyim?". Oysa bu ve benzeri soruların asıl cevabı; ilgili işlemlerin -müzik dinleme, İnternet'te sörf yapma, mesajlaşma, belge yaratma ve yönetme- sadece adı geçen uygulamalara has olmadığına kullanıcıya anlatılmasıdır.

Aslında bu durum etiketlenmiş bilinirliktir ya da sınırlı bilgisizlik. Şöyle ki; kullanıcının aklındaki "CD yazmak için Nero Burning Studio", "Müzik dinlemek için Winamp", "Belge oluşturmak ve yönetmek için MS Office", "Mesajlaşma için MSN" eşitlikleri, başka seçeneklerin varlığını bilinmesine engeldir. Bugün sıkça kullanılan ve alanında lider olan yazılımların çoğu ücretlidir ve çok az kullanıcı lisanslı kullanım hakkına sahiptir. Ancak, korsan kullanımın bu denli fazla olması; ücretsiz ya da küçük bağışlar karşılığı edinilecek özgür yazılımların varlığının bilinirliğine darbedir.

Microsoft Windows işletim sistemi kullanıcı için sadece bir taban sunar ve kullanıcı da işini görecektir, verimlilik sağlayacak uygulamaları kendi tasarrufu dâhilinde, yasal ya da yasal olmayan yollarla edinir. Ancak bir GNU/Linux dağıtımını kullanıcı isterse bir taban sistem sunacağı gibi her ihtiyacını göreceği genel bir sistem de sunabilir. İş, okul ya da ev fark etmez; özgür yazılımların sunduğu en büyük güç budur: Özgür, verimli, güvenli ve yasal.[8]

“Göç” ve sonrası

Bilgisayarınızın güvenli, verimli, özgür ve yasal bir şekilde çalışmasını istiyorsanız; mutlaka özgür yazılımla tanışmanız ve mutlaka GNU/Linux dağıtımlarından kullanıcı dostu (Ubuntu, Mandriva, Pardus güzel seçimler olacaktır) olan birine göç etmeniz bu saatten sonra elzemdir.[9] Microsoft Windows işletim sistemleri güvenilirliklerini ancak başka yazılımlarla sağlayabilir; ağ duvarları, sistem geneli ve İnternet için ayrı ayrı anti-virüs uygulamaları, sistem temizleyiciler, kayıt defteri onarıcıları vs... Hepsi için ayrı ayrı ücret ödemek ya da reklâmlarına, ücretli sürümü teşvik eden kısıtlamalarına katlanmak... Sadece güvenlik değil, yapmak istediğiniz her türlü işlem için ücretli ya da ücretsiz (reklâm karşılığı) kaynak kodu kapalı üçüncü parti yazılımlara ihtiyaç duyarsınız.

[5]Özgür Yazılım: http://tr.wikipedia.org/wiki/Özgür_yazılım ve <http://www.fsf.org>

[6]GNU: <http://tr.wikipedia.org/wiki/GNU>

[7]Linux: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Linux>

[8]GNU/Linux ve Windows karşılaştırması için bakınız: *Comparison of Windows and Linux*, http://en.wikipedia.org/wiki/Comparison_of_Linux_and_Windows

[9]2006 yılında Microsoft firması, BSA ve ülkemizdeki satıcılarının desteğiyle gazetelere çarşaf çarşaf ilanlar vermiştir; suça ortak olmayın, korsan yazılım kullanmayın. Kullandığınız takdirde şu kadar para ve hapis cezası alırsınız gibisinden.

Özgür Yazılıma Göç Ediyoruz

Microsoft ürünleri ve bağımlı üçüncü parti yazılımlar, çalışabilmek için donanım da seçerler. 2005 yılındaki Nero Burning ROM 5 ile Nero Burning Studio 2009 arasındaki fark; son sürümün kurulabilir paketi ile kurulduktan sonra kapladığı alanın 1 GB'ı aşması ve gereksiz eklentilerle donatılmasıdır ki, günümüzde taşınabilir belleklerin ve depolama ortamlarının (sabit ve İnternet üzerinden: Ubuntu One, RapidShare, İnternet üzerinden sabit disk kiralama hizmetleri vs...) gelişmesiyle değil CD/DVD yazma işlevine, CD/DVD okuyucuya dahi gereksinim azalmışken, programın boyutunun artması bilgisayarımızın yorulması demektir.

Mp3 biçimi çıkalı yıllar geçmesine karşın, dosya biçiminde radikal değişiklikler olması beklenirken müzik dinletecek yerde sistemi yoran ve gereksiz yere bellek tüketen uygulamalar gelişmiştir. Kaldı ki, sürekli gelişen uygulamaların çoğu resim-müzik-video dosyalarını açabilir ve medya yönetimi yapar hale gelmiştir.

Burada Windows kullanıcılarının kronik hastalığına parmak basmazsak olmaz; aynı işi yapan birden fazla uygulamayı sisteme kurmak. Örnek mi? Video izlemek için aynı anda GOM Player, VLC Media Player, PowerDVD, K-Lite Codec Pack kuranların sayısı hiç de az değildir, aynı şekilde Winamp ve yerleşik oynatıcı Windows Media Player kullananlar da. Müzik dinlerken sistemin aşırı yorulması ses dosyasını bozması insana ister istemez şu soruyu sorduruyor; 10 yıl önce de aynı parçayı dinliyordum, peki şimdi değişen ne ?

Küçük bir örnek daha Pentium 4 1,5 GHz işlemcili, 256 MB SD RAM sanal belleği bulunan bir sisteme neden Windows XP kurulumunu yapılamaz ki?[10] Piyasaya sürüldüğü zaman

desteklenen bu mimarı, ne oldu da bugün desteklenmiyor ve çöpe atılarak üst sürümlerinin tüketilmesi fikri dayatılıyor?

Kullanıcı dostu örnekler

GNU/Linux dağıtımları arasında günümüzde en yaygın olan Ubuntu'yu ele alalım. Ubuntu'nun kurulumu 15-20 dakika sürmekte ve bittiği zaman kullanıcının karşısına belge yönetimi, müzik-video-fotoğraf arşivleme, eğlence, verimlilik, iş, haberleşme ve İnternet işlemleri için gerekli uygulamaların ve daha fazlasının bulunduğu, kullanıma hazır, sürücü bulma eziyetine katlanmanın gerekmediği bir sistem çıkmaktadır:

#Birden fazla mesajlaşma arabirimini destekleyen haberleşme ve mesajlaşma işlemleri için : Pidgin, Kmess, aMSN, Kopete, Empathy...

#Belge oluşturmak ve yönetmek için : OpenOffice.org, Abiword, Gnumeric, Okular, Evince, kPDF, PDF Edit

#İnternet'te sörf yapmak ve e-posta göndermek için : Firefox, Epiphany, Konqueror, Thunderbird, Evolution, Claws, Links

#CD/DVD oluşturmak için : K3B, Gnomebaker, Brasero...

[10]IBM NetVista 634971G iş istasyonu, emektar bilgisayarım MS Windows Xp'ye artık çekici gelmemekte: <http://ozguryazilimsendikasi.org/?cat=23>

Özgür Yazılıma Göç Ediyoruz

#Müzik dinlemek için : AmaroK, Listen, Rythmbox, Exaile, Banshee, Minirok, Open Cubic Player...

#Video izlemek için : Totem, VLC, Kaffeine, Smpayer...

#Resim ve fotoğraf arşivlemek ve yönetmek için: gthumb, Gimp, f-spot, Gnview...

Liste uzatılabilir.[11] Ancak böylesine yazmak yerine her GNU/Linux dağıtımının sahip olduğu paket yöneticisinin arama sütunlarında ilgili iş koluna ait yüzlerce uygulamanın en son sürümüne anında ücretsiz ve tek tıkla ulaşabilirsiniz. [12]

Windows kullanıcılarının GNU/Linux dağıtımlarından herhangi birine göç etmesinden sonra, Windows'tan kalma alışkanlıklarla nafiye yere ezberden program kurmaya çalışması ve ezberleri bozulduğu içindir ki, dağıtımı suçlayıp vazgeçmeleri olağandır. Çünkü alışılan yöntem şudur; önce bir yerden (warez-bb sitelerinden) uygulama ve uygulamanın kırılması için gerekli yasadışı uygulamacık (crack) indirilir ve "iki next, bir finish, crack" ile kurulur. Oysa basit bir araştırma ile özgür yazılım dünyasında ve GNU/Linux dağıtımlarında böyle bir işlemin söz konusu dahi olmayacağı öğrenilebilir; ancak önceden şartlandırılmış bilgi, kullanıcının bu basitliği öğrenmesine engel olur.

Gerçekten uygulama ekleme ve kaldırma

Özgür yazılımların son derece modüler[13] bir yapısı olup, birkaç istisna dışında paket büyüklükleri küçüktür[14] ve her uygulama işini en iyi şekilde yerine getirir; kullanıcıların çoğu kendi uygulamasını bulduktan sonra (sorarak, araştırıp öğrenerek) aynı işlevi yapan birden fazla uygulamayı sisteminde barındırmaz. Çünkü özgür yazılım ile GNU/Linux kullanıcılarının istedikleri, verimli çalışmaktır ve çoğu da ne istediklerini bilirler bu zorlu yolda. Bu verimlilik eksenli yönetim ise kullanıcıya çalışma ortamı açısından farklı seçenekler sunar. Biz bu farklılıklara kısaca masaüstü yöneticisi diyoruz.

Belli başlı bilinen masaüstü yöneticileri (Desktop Environment, DE) KDE, GNOME, Xfce, Lxde, E17 olup sınıflanmaları da kullanıcının tercihine bırakılmıştır. Kaldı ki, bu masaüstleri birbirlerini dışlamazlar; iç içe, kardeş gibi yaşarlar. Aynı sistem üzerinde birden fazla masaüstü yöneticisi kurulabilir ve değiştirilmesi; giriş yöneticileri üzerinden oldukça kısa sürecek bir işlemdir.

Çoğu GNU/Linux dağıtımı, yol haritasını benimsedikleri masaüstü yöneticisine göre çizer, Pardus, Zenwalk gibi kimisi de kaderini tayin eder. Masaüstü ortamı olmaksızın kurulum imkânı verenler de yok değildir, ama bu bilhassa uzmanlık ve araştırma yapmayı gerektiren bir işlemdir.[15] Tercih edilen

[11]KDE masaüstü yöneticisinin uygulamalarının yer aldığı site: <http://www.kde-apps.org/>

[12]GNOME masaüstü yöneticisinin uygulama projelerinden bir kesit:

<http://projects.gnome.org/>

[13]Arch Linux projesi olan KDEMod güzel bir örnektir.

[14]Biri OpenOffice.org mu dedi? Linux kernel paketleri dışında ortalama büyüklük 10 MB'ı geçmez.

[15] Meraklı okur Debian, Arch Linux ve Gentoo kurulum belgelerini, Wiki'lerini inceleyebilir.

Özgür Yazılıma Göç Ediyoruz

masaüstü yöneticisi, hazır olarak kullanıcının iş, eğlence, sistem yönetimi, İnternet ve haberleşme, belge yönetme, verimlilik gibi uygulamalarını içinde barındırır. Beğenmediklerini kaldırmak ve yenilerini eklemekse yine kullanıcı tercihinin kalmıştır; üstelik basit komutlarla, "crack" derdi olmadan, yasal sınırların dışına çıkmadan (kime ve neye göre yasal olduğu tartışma konusudur), emek hırsızlığı yapmadan ve gereksiz yere güncelliğini yitirmiş paketleri saklama gereği duymadan.

Her dağıtımın kendisine has paket yönetim sistemi vardır; Debian ve türevleri için "deb"; Fedora, Mandriva, SuSE ve türevleri için "rpm"; Arch Linux, Gentoo için "tar.gz"; Pardus için "pisi" gibi. Üstelik hepsiyle uygulama ekleyip kaldırmak son derece kolay olduğu gibi artık siyah-beyaz terminal ekranını da kullanmaya gerek yoktur.[16] Birçok dağıtım, kullanıcıya, kullanışlı Ekle/Kaldır ara yüzünü ve Windows'ta olmayan bir özelliği; bağımlılıkların bulunmasını ve yüklenmesini sunar.

Sonuç olarak:

Alıştığımız değer yargıları ve bilinirliklerimiz, zamanla merakımızı, farklı olanları keşfetmemizi engeller. Bu engeller ise içimizdeki merak ateşinin sönmesiyle gittikçe yükselir, ta ki bir zorunluluk doğana dek; sağ eliniz kırılmıştır ve yemek yemek, dış fırçalamak, bilgisayar kullanmak, başınızı kaşımak, yazı yazmak gibi temel ihtiyaçlarınızı artık sol elinizle yapma-

ya başlarsınız ve "sol elinizin" varlığının güzelliğine şahit olursunuz. Q klavyeniz bozulur ve acil bitirilmesi gerek tez ödevinizi için tavan arasında saklı duran babanızın F klavyesi ile için tanışırsınız. Microsoft Windows sabit disklerinize kurulmayı reddeder, kutsal bir hata mesajı verir[17] ve sizin de ne teknik servise, ne de yeni bir sabit diske verecek paranız yoktur; bir şekilde canlı CD'de[18] bir GNU/Linux dağıtımını elinize geçer ve bingo! Özgür yazılım ve GNU/Linux dağıtımlarıyla zorunluluktan da olsa tanışmış olursunuz. Bu, engeller duvarını yıktığınız andır.

Aslında yıkılan, tek bir kullanıcıdaki engeller duvarı gibi gözüke de, aslında "Bilgisayar eşittir Windows" eşitliğinin yerle bir edilmesidir. Çünkü deneyimlerimizden biliyoruz ki, özgür yazılım dünyasına adım atıp GNU/Linux dağıtımlarını kullanarak verimliliği, güvenliği, esnek çalışmayı tadan ve GNU felsefesini de öğrenen bir kullanıcı bu merakı diğerlerine de bulaştıracaktır. Zincirleme olarak denklemin yerle bir olması artık kaçınılmazdır. Kanıt olarak ülkemizdeki belirli dağıtımlar üzerine açılan forumların üye ve takip eden kullanıcı sayılarının gün be gün artması yeterli olacaktır.[19]

Bu "göç" sadece sistemsel değil, zihnen de bir göç olacaktır. Yazılımların kaynaklarına sonsuz erişim; üreticinin emeğinin sadece sermayeyi elinde bulunduranda olmasının önüne ge-

[16]Arch Linux ve Gentoo kullanıcıları "Pacman Rules!, Emerge Rules!" dediğinizi duyar gibiyim.

[17]Aldığım kutsal hata mesajını görmek ve öyküsünü okumak isteyenler olabilir: <http://ozguryazilimsendikasi.org/?p=14>

[18]"Canlı ya da çalışan CD nedir?" sorusuna cevaben: http://tr.wikipedia.org/wiki/Çalışan_CD

[19]Pardus-Linux.org, Arch Linux Türkiye Topluluğu, Debian Türkiye, Ubuntu Türkiye Tayfası, Özgürlük İçin, Enixma, HaberTuks, Mandriva Türkiye Topluluğu, LKD ve diğer Blog savaşıları... Hepinize binlerce selam olsun!

Özgür Yazılıma Göç Ediyoruz

çeceği gibi , emeğin ve bilginin bu şekilde gerçek değerini bulmasına da ön ayak olacaktır.

Özgür yazılım dünyasına bir an önce göç edip GNU/Linux dünyası ile tanışmanız ve GNU felsefesiyle kaynaşmanız dileğiyle!

Aydın Bez
İstanbul, Kasım/Aralık 2009
bilgi@ozguryazilimsendikasi.org

Lisanslar:

Makalenin tüm içeriği GNU/GPL 3[20] ve Creative Commons (by-nc-sa)[21] ile lisanslanmış olup; içeriği, haber verilmek ve yeniden GNU/GPL ve Creative Commons (by-nc-sa) ile lisanslanmak koşuluyla kopyalanabilir, düzenlenip değiştirilebilir, atıfta bulunulabilir, yeniden dağıtılabilir.

[20]GNU Genel Kamu Lisansı sürüm 3'ün gayri resmi Türkçe çevirisi için Pardus Viki ekibine teşekkürler: http://tr.pardus-wiki.org/GNU_GPL_%28Genel_Kamu_Lisans%C4%B1%29_S%C3%BCr%C3%BCm_3_Gayr%C4%B1resm%C3%AE_%C3%87evirisi

[21]Creative Commons (by-nc-sa): Bu lisansa sahip eseri kopyalayabilirsiniz, üzerinde değişiklik yapıp yenisini üretebilirsiniz. Sağlanması gereken üç şart var: İlki, eserin tüm kopyalarında eserin ilk sahibinin belirtilmesi. İkincisi, eserin hiçbir kopyası ya da eserden üretilmiş yeni eserlerin hiçbirinin ticari ortamda kullanılmaması. Üçüncüsü, eserin tüm kopyalarında ya da eserden üretilmiş yeni eserlerde de aynı lisansın kullanılmaya devam edilmesi. http://tr.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons

Microsoft ve Hakimiyetindeki Sömürü Sisteminde Piyasa

Microsoft ve Hakimiyetindeki Sömürü Sisteminde Piyasa

Microsoft, Windows Seven işletim sistemini tanıtırken, çok güzel bir tablo çizdi: Şirketin düşen kar marjları ve sürekli işçi çıkartması gibi gerçekler, sanki hiç yokmuş gibi göründü. Pespembe bir tablo çizildi o gün... Bu tabloda gösterilmek istenmeyen bir kısım bilgilere değinmek istiyorum. İçinde bulunduğumuz küresel krizde, Microsoft gibi firmaların kazanç arttırma fikirleri bitecek değil tabii; yalnızca bize görünmeyen, sistemin acımasız tarafının perdesi kalkıyor.

Microsoft ve lisanslı ürünlere destek veren bilişim medyası, tavrını değiştirmemekte inat ediyor. "Windows Seven'in satışları patladı." , "Microsoft, büyük bir büyüme bekliyor bu versiyon için." ve benzeri haberleri abartarak vermeye başladılar. GNU/Linux toplulukları hakkında mantıksız eleştiriler de aynı anda başladı... Biz bu filmi daha önce görmüştük, Windows Vista'nın çıkışında da aynı taktikleri uygulamışlardı. Bu kez, GNU/Linux dağıtımları hakkında objektif olmayan haberleri gerçeklerle karıştırarak, insanların kafalarını, bilerek ve yapılan reklam anlaşmalarıyla karıştırıyorlar.

Biraz da gösterilmek istenmeyen gerçeklere değinelim. Microsoft, IBM vs. şirketler, küresel krizi planlı biçimde işçi çıkararak çözüyor. Çıkarılan kişilerin nitelikli, deneyimli bilişim uzmanları olduğunu hesaba katalım. Bu kişiler yerine, HP ya da IBM gibi, taşeron işçi sıfatıyla boşluk dolduruluyor. Bilkent, Boğaziçi gibi kaliteli üniversitelerden yetişen bilişim uzmanlarımız da bu gerçeği anlamak zorunda. Lisanslı işletim sistemi ya da programların kontrolünde olan bir bilişim piyasa-

sası, ilk önce kendi destekçilerini taşeron işçi yapar. Emeğini, vicdanı sızlamadan böyle 'şirket büyümesi' olarak gösterir.

Türkiye'de yetişen kaliteli bilişimcilerimiz, ancak anlatılan şartlarla piyasada yaşayabilir. Küresel krizden önce, bu acımasız sistemin çarklarını görmemiz zordu, ancak şimdi mümkün oluyor. Eğer taşeron işçi metodu da tutmazsa; Çin, Hindistan gibi ucuz işçi gücü olan ülkelere taşınmakta faaliyetler. Ama ne hikmetse, en pahalı fiyatlarla ülkemizde ürün satmaya da çekinmiyor bu firmalar. Ülkeden parayı almak hak, bilişim uzmanlarını sömürmek hak, ama bunları düşünmek ve dile getirmek yanlış ne yazık ki!..

Teknoloji marketlerinde arz-ı endam eden ürünleri bizler tüketmeliyiz; Apple ne çıkartırsa tüketmeliyiz, iPhone'u kutsamalıyız; her Windows Seven satılan ürünü kapışmalıyız ki, Microsoft, IBM, Apple, HP gibi şirketler kar etmeli. Ancak bizim yıllarca eğitim gören, çabalayan bilişim uzmanlarımızın hiçbir hakkı olmamalı... GNU/Linux dünyası ve Özgür Yazılım topluluğunda olan geliştiriciler ve katkı sağlayanlar, bu dediklerimi biliyorlar zaten. Fakat piyasadaki bütün bilişimcilerin, bu gösterilmeyen gerçekleri anlaması gerek. Microsoft CEO'su Steve Ballmer'in ya da Steve Jobs'ın yüzlerinde birer tebessüm olması için, kaç bin bilişim uzmanının emeğinin çalınması lazım?

Özgür Yazılım ve GNU/Linux dağıtımlarının organizasyonunda yukarıda söz edilen konular yoktur. Yeteneklerine göre destek verenler, 'taşeron işçi' sıfatıyla adlandırılan uzmanlarıyla karşılaştırılmaz herhalde. Ülkemizde yetişen bilişimciler, GNU/Linux dağıtımlarını eleştirmektense, onları geliştirmek için destek olmalı. Microsoft ürünlerinin reklamını yapmanın

Microsoft ve Hâkimiyetindeki Sömürü Sisteminde Piyasa

bedeli olarak, ne hale sokulabileceğini, sömürülüp beyninin ve yaratıcılığının tutsaklaştırılacağını iyi anlamalı. GNU/Linux dağıtımlarıyla eğitilen kuşaklar; ancak yaratıcı akılla, mantık yürüterek, seçeneksiz bırakılmayarak eğitimin işlevini gerçekleştirebilirler. Microsoft sertifikası için çabalayan insanlar, biraz da Özgür Yazılım felsefesini araştırırsa, daha objektif yorum yapabilir; aklındaki önyargılardan sıyrılabılır, daha yaratıcı olup bilgilerini genişletebilirler.

Destek olmak istediğiniz hangi dağıtımsa, o topluluğa elimizden gelen her yolla destek olalım. Steve Ballmer'ın "kanser" diye tanımladığı GNU/Linux dünyasında, sömürü metodu olmaz. Özgür Yazılım felsefesi böyle bir haksızlığı kaldıramaz. Doğru bir eğitim ve gelişme, ancak Özgür Yazılım felsefesiyle olabilir. Engellemelere rağmen "kanserli hücre" büyümeye devam edecek. Bütün kullanıcıların özgürlüğü, ancak Özgür Yazılım ile olabilir.

Kemal Karataş

Linux Kullanıcıları Derneğinden Seminerler

Linux Kullanıcıları Derneği Seminer Çalışma Grubu tarafından Marmara Üniversitesi ve Bilgi Üniversitesinde seminerler verilecek. Seminer takvimi ve açıklamalar şu şekilde:

11 Aralık, saat 14.00, Semih Gökyer, Linux Nedir ve Ubuntu'ya Giriş (*)

12 Aralık, 16.30-18.30 arası, Çağatay Çebi, Bilmeyenlere Linux (**)

12 Aralık, 16.30-18.30 arası, Hakan Uygun, Özgür Yazılım ve İş Modelleri(**)

12 Aralık, 16.30-18.30 arası, Devrim Gündüz, PostgreSQL'de İleri Düzey Başarım Yönetimi(***)

17 Aralık, saat 16.30, Enver Altın, Linux'ta C/C++ Programlama (*)

25 Aralık Cuma, saat 14.00, Murat Gezer, Linux'ta Akademik Uygulamalar (*)

(*) Marmara Üniversitesi Linux Kulübü işbirliğiyle, Marmara Üniversitesi, Göztepe Kampüsü, Mühendislik Fakültesi, MB144 Salonu'nda gerçekleştirilecektir.

(**) XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı kapsamında, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Dolapdere Kampüsü D Salonunda gerçekleştirilecektir.

(***) XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı kapsamında, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Dolapdere Kampüsü E Salonunda gerçekleştirilecektir.

YouTube İçin AIHM'ye Başvuru Yapıldı

Türkiye'de İnternet yasaklarının sembolü haline gelen YouTube'a erişim yasağının kaldırılması amacıyla İnternet Teknolojileri Derneği (INETD) tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AIHM) başvuruldu.

INETD Başkanı Mustafa Akgül, erişim yasaklarının ifade özgürlüğünün ihlali (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 10. Madde) anlamını taşıdığı ve zararlı içerik olarak görünenlerin yanında özellikle birçok akademik kurumun kullandığını yararlı içeriklerin de engellendiğini belirtti.

Kernel 2.6.32 Duyuruldu

Linus Torvalds, Linux çekirdeği 2.6.32'yi duyurdu. Bu yeni çekirdek, Radeon 2000, 3000 ve 4000 ekran kartları için de büyük iyileştirmeler içeriyor. Ayrıca çalışan bellek kullanımının azaltılmasıyla, Linux çekirdeğinin daha hızlı koşması sağlanmış durumda.

Yeni Radeon grafik yongaları üzerinde güç tasarrufunu daha iyi sağlayabilmek ve tamamen 3D desteğini elde etmek adına, bir çok düzenleme yapılmış. AMD'nin grafik çipi bölümü ve Açık Kaynak Topluluğu arasında yakın işbirliği, Linux Kernel 2.6.32'de bilgisayarımızda yaygın olarak kullanılan Radeon 2000, 3000 ve 4000 serisi grafik kartlarında (KMS) çekirdek tabanlı 3D ayar desteği sağlayarak, daha fazla kazanım elde edilmesine yardımcı olmuş. Habertux.Com

Bu Sayıda Emeđi Geçenler

Aydın Bez
Erdem Artan
Ertan Kantarciođlu
Hamit Giray Nart
Hüseyin Sarıgöl
Kemal Karataş
Melike İteralp
Onur Tuna
Uđur aylık

Dergide yayımlanan tüm içerik,
yazar tarafından aksi belirtilmedikçe

Creative Commons 2.5
lisansı ile yayımlanmaktadır.

Altıntıların orijinal lisansları geçerlidir.

Pardus-eDergi,
Pardus Kullanıcıları Derneği
hizmetlerinden olan Pardus-Linux.Org topluluğu
tarafından hazırlanmaktadır ve
Pardus-eDergi.Org adresi
üzerinden yayımlanmaktadır.

Pardus-eDergi'nin tasarımında,
hazır alınan resimler hariç tutulursa,
bir özgür yazılım topluluğunun savunduğu
düşüneyle çelişmemesi amacını pekiştirerek
tamamen özgür yazılımlar kullanılmıştır.

Pardus-eDergi'ye ulaşmak için
Pardus-eDergi.Org sitesinin iletişim formunu,
Pardus-Linux.Org forumlarını,
Freenode üzerindeki #pardus-destek ve
#pardus-linux.org kanallarını,
dergi@pardus-linux.org elektronik posta adresini
kullanabilirsiniz.

Pardus-eDergi'ye katkıda bulunmak için
Pardus-Linux.Org forumlarını, katkıda bulunarak
neler kazanabileceđinizi görmek için ise
Pardus-eDergi.Org adresini ziyaret edebilirsiniz.

